

УДК 330.341.1 : 334.75

JEL Classification: M21, O31, O38

DOI: [https://doi.org/10.32515/2663-1636.2018.1\(34\).49-55](https://doi.org/10.32515/2663-1636.2018.1(34).49-55)

О.В. Сторожук, доц., канд. екон. наук

О.В. Заярнюк, доц., канд. екон. наук

Центральноукраїнський національний технічний університет, м. Кропивницький, Україна

Перспективи формування інноваційно-інтегрованих структур в економіці регіону

У статті розглянуто та удосконалено теоретичні засади перспективних напрямів формування інноваційно-інтегрованих структур у регіоні шляхом проведення SWOT-аналізу. Здійснено аналіз сильних сторін та загроз формуванню інноваційно-інтегрованих структур в агропромисловому комплексі Кіровоградської області. Отримало подальший розвиток обґрунтування складу учасників інноваційно-інтегрованих структур регіону. Виявлено та досліджено передумови, потрібні для забезпечення стійкого функціонування інноваційно-інтегрованих структур агропромислового комплексу Кіровоградської області **інноваційно-інтегровані структури, АПК, регіон, SWOT-аналіз**

О.В. Сторожук, доц., канд. екон. наук

А.В. Заярнюк, доц., канд. екон. наук

Центральноукраїнський національний технічний університет, г. Кропивницький, Україна

Перспективы формирования инновационно-интегрированных структур в экономике региона

В статье рассмотрены и усовершенствованы теоретические основы перспективных направлений формирования инновационно-интегрированных структур в регионе путем проведения SWOT-анализа. Осуществлен анализ сильных сторон и угроз формированию инновационно-интегрированных структур в агропромышленном комплексе Кировоградской области. Получило дальнейшее развитие обоснование состава участников инновационно-интегрированных структур региона. Обнаружены и исследованы предпосылки, необходимые для обеспечения устойчивого функционирования инновационных интегрированных структур агропромышленного комплекса Кировоградской области **инновационно-интегрированные структуры, АПК, регион, SWOT-анализ**

Постановка проблеми. Інноваційно-нтегровані структури в країнах Європи набули поширення в якості інструмента формування конкурентних переваг за рахунок зниження витрат виробництва товарів і послуг. Відповідно до теорії М. Портера, жодна країна в світі не здатна бути конкурентоспроможною в усіх або навіть більшості галузей [13]. Формування переваг базується на створенні нових технологій, нових товарів і актуальної системи організації взаємодії учасників інноваційно-інтегрованих структур.

Піднесення інтересу до створення інноваційно-інтегрованих структур в Україні пов'язане із певними особливостями їх функціонування, а саме: можливістю мобілізації наявних ресурсів виробничо-технологічної, наукової та освітньої інфраструктури для успішної реалізації учасниками спільних проектів, що стимулюють територіальний соціально-економічний розвиток.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний внесок у розвиток теорії формування інтегрованих структур у формі кластерів здійснили такі зарубіжні вчені, як М. Енрайт [19], М. Портер [13] та ін. Особливості та проблеми створення інтегрованих структур розглядають у своїх працях такі вітчизняні науковці, як М. Войнаренко [1], В. Геєць [2], Р. Глушаниця [3], С. Соколенко [15], О. Левченко [8; 20], О. Ткачук [8], І. Царенко [20] та ін. Однак попри наявність значної кількості досліджень учених, присвячених проблемам розвитку інтегрованих утворень, питання дослідження перспектив формування інтегрованих структур в економіці та забезпеченні економічного розвитку регіонів України залишаються актуальними. Незважаючи на велику увагу, яку приділяють українські вчені теорії кластерного розвитку, багато питань потребують уточнення та опрацювання для практичного застосування в українській економіці.

В попередніх дослідженнях авторами були визначені передумови формування інноваційного кластера в регіоні, в тому числі з огляду на важливість кадрового забезпечення [16; 19]. Разом з тим, формування інноваційно-інтегрованих структур, як визнаний фактор активізації інноваційного розвитку регіонів, вимагає докладного дослідження з метою розробки практичних механізмів реалізації, що підтверджує актуальність даного дослідження і визначає його мету.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження перспектив формування інноваційно-інтегрованих структур в економіці регіону в сучасних умовах.

Виклад основного матеріалу. Аналіз джерел економічної літератури засвідчив, що сучасна господарська практика виробила два типи регіональної політики створення інноваційно-інтегрованих структур за способом ініціювання та організації: «зверху донизу» і «знизу вгору» [14]. Перший підхід є більш поширеним. Він порівняно легкий і передбачає максимальну віддачу від витрачених ресурсів. Однак він більше забезпечує формалізацію ніж якісне наповнення ініціатив щодо створення інноваційно-інтегрованих структур.

Підхід «зверху донизу» (*Top-Down*) передбачає розробку загальної стратегії стосовно забезпечення функціонування бізнесу та приватного підприємництва, розвитку інноваційних альянсів з університетами; залучення талантів, розвиток експорту та міжнародних зв'язків, регіональний брендинг.

На відміну від попереднього, підхід «знизу вгору» (*Bottom-Up*) є більш цілеспрямованим. Він ґрунтується на використанні конкурентних переваг регіону і при вдалій реалізації забезпечує основу для динамічного розвитку регіональної економіки. Роль держави, при цьому, полягає у забезпеченні співфінансування проектів, які реалізуються в межах інноваційно-інтегрованих структур.

Стосовно нашої країни потрібно зауважити, що на сьогоднішній день держава фактично відділена від процесу формування інноваційно-інтегрованих структур в економіці. Відповідне законодавство в Україні та дотації з держбюджету відсутні, тому вітчизняні інноваційно-інтегровані структури можуть розраховувати лише на фінансування з власних джерел або на кошти донорських організацій.

За даними Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, на сьогоднішній день в Україні функціонують лише 10-12 інтегрованих структур у вигляді кластерних об'єднань. Проте за іншими даними, загалом в Україні налічується 70-100 інноваційно-інтегрованих структур, які існують у формі, так званих, неформальних кластерів [7]. Крім того, кластер може бути зареєстрований, але фактично не проводити свою діяльність.

Прикладами найуспішніших інноваційно-інтегрованих структур в Україні є: Львівський ІТ Кластер (м. Львів) [18]; Харківський енергетичний кластер [5]; швейний, туристичний, будівельний та харчовий кластери Хмельницької області, харчовий (вирощування пекінської капусти) та швейний (пошиття весільних суконь) – Чернівецької області [18]; туризму та декоративного стилю – Івано-Франківської області; винний кластер Одеської області [14].

На жаль, Кіровоградська область не належить до числа регіонів, що досягли успіху у реалізації ініціатив по створенню інноваційно-інтегрованих структур. За розвитком науково-інноваційної інфраструктури Кіровоградська область також перебуває серед регіонів-аутсайдерів.

Одним із здобутків області є процес формування інноваційного кластера «ІТ-Альянс 4.0», який створено влітку 2016 року для консолідації інтелектуального потенціалу регіону в світлі четвертої промислової революції. Учасниками ІТ-Альянсу 4.0 є: Льотна академія НАУ, Центральноукраїнський національний технічний університет, Центральноукраїнський державний педагогічний університет ім. В. Винниченка, ПАТ «Науково-виробниче підприємство «Радій», ЗАТ «Гідросила-ГРУП», Onix Systems, Студія 200×300, Департамент освіти і науки Кіровоградської ОДА, Гімназія нових технологій навчання, Кіровоградська станція юних техніків, Вище професійне училище № 9, Загальноосвітня школа № 3 [6].

Переважає більшість науково-дослідних та інноваційних робіт виконуються науковцями закладів вищої освіти – Центральноукраїнського національного технічного університету та Центральноукраїнського державного педагогічного університету ім. Володимира Винниченка. Серед провідних інноваційно-активних підприємств – ПАТ «Науково-виробниче підприємство «Радій» та Кіровоградська державна сільськогосподарська дослідна станція Національної академії аграрних наук України.

Тим часом, на наш погляд, в області існують передумови для створення і розвитку інноваційно-інтегрованих структур, зокрема інноваційного агропромислового кластера (з урахуванням його важливої ролі в економіці Кіровоградської області). Результати проведеного нами SWOT-аналізу з метою оцінки передумов формування інноваційно-інтегрованих структур в агропромисловому комплексі Кіровоградської області наведено в табл. 1.

При цьому під регіональними інноваційно-інтегрованими структурами агропромислового комплексу будемо розуміти територіальне об'єднання підприємств агропромислового сектора регіону, фінансових організацій (комерційних банків, кредитних спілок, страхових компаній), місцевих органів влади, освітніх та наукових установ, інтеграція яких дозволяє оптимально використовувати економічні, фінансові, кадрові, інтелектуальні ресурси та посилити конкурентоспроможність агропромислового комплексу та економіки регіону загалом.

Як показує вітчизняна практика, першим і найважливішим чинником початку процесів створення інноваційно-інтегрованих структур є наявність у регіоні щонайменше одного ініціативного лідера, який може спонукати інших до співробітництва між наявними на цій території конкурентами, і, що дуже важливо, співпраці між бізнесом, наукою, освітою та владою – тобто стати координатором діяльності з перетворення інтеграційних ініціатив на діючі інноваційно-інтегровані структури. Таким лідером може бути фізична або юридична особа – бізнес-структура, місцеві органи влади або бюджетні установи, заклади вищої освіти (ЗВО), наукова установа, громадські об'єднання.

Утворення інноваційно-інтегрованих структур кардинально змінює фінансові та виробничо-технологічні відносини всіх учасників таких об'єднань. Однією з головних причин входження підприємств до інтегрованих агропромислових формувань є їх фінансово нестійке становище. Крім того, у більшості таких підприємств відсутня можливість фінансування з місцевих регіональних бюджетів, отримання кредиту. Також є труднощі з реалізацією продукції і придбанням матеріально-технічних засобів. У процесі об'єднання частину цих зобов'язань бере на себе підприємство-інтегратор.

Значна частина експортованої продукції переробляється за кордоном і повертається українському споживачу у вигляді тих чи інших кінцевих продуктів, але вже за значно вищими цінами. Такий обіг продукції призвів до марних витрат споживачами власних коштів, на чому втрачає економіка України в цілому.

Тому є необхідною інтеграція між сільським господарством, виробничо-збутовим та пакувальним виробництвом, складськими організаціями та установами, що займаються обробкою продукції. Декілька підприємств області мають достатньо високий потенціал для збільшення обсягів виробництва в кілька разів.

Однак, виготовити продукцію недостатньо. Її потрібно також і реалізувати. Тому кінцевим завданням є питання маркетингової діяльності, ціноутворення, просування та розподілу продукції місцевого виробництва на внутрішньому ринку без перешкод. Це завдання центральних органів влади та органів місцевого самоврядування.

Загалом для генерування і реалізації ініціатив щодо створення інноваційно-інтегрованих структур у регіоні слід подолати існуючі перешкоди: відсутність механізмів методичної, інформаційно-консультаційної та навчальної підтримки розвитку кластерів; відсутність необхідної координації діяльності місцевих органів державної влади і місцевого самоврядування, об'єднань зусиль підприємців щодо реалізації таких ініціатив; обмеженість

інструментів фінансової підтримки проектів у межах інноваційно-інтегрованих структур з бюджетних джерел.

Таблиця 1 - SWOT-аналіз створення інноваційно-інтегрованих структур в агропромисловому комплексі Кіровоградської області

Сильні сторони	Слабкі сторони
<ul style="list-style-type: none"> - сприятливі природно-кліматичні умови (висока родючість ґрунтів та помірно-континентальний клімат); - розвиненість транспортної інфраструктури регіону (географічно місто Кропивницький розташоване на оптимальній відстані до обласних центрів: Черкас, Вінниці, Полтави, Дніпра, Миколаєва, Одеси); - високорозвинене сільськогосподарське виробництво; - велика кількість локалізованих у регіоні сільськогосподарських та переробних підприємств, пов'язаних однорідністю продукції і господарськими зв'язками; - забезпеченість кваліфікованими кадрами. 	<ul style="list-style-type: none"> - фінансові обмеження та висока вартість кредитних ресурсів; - обмеженість інформації про ринки збуту і нормативно-правові документи про нові технології; - нерозвиненість коопераційних зв'язків та інформаційно-маркетингових комунікацій між підприємствами, закладами вищої освіти, індивідуальними підприємцями, органами державного управління, громадськими формуваннями; - високий рівень зносу основних засобів підприємств; - слабка комунікативна активність сільськогосподарських підприємств; - відсутність інфраструктурних об'єктів (технополісів, технопарків, інноваційних центрів, інкубаторів бізнесу, центрів колективного користування тощо) для інноваційних малих підприємств, здатних підвищити ефективність функціонування інноваційно-інтегрованих структур за рахунок об'єднання ресурсів і скорочення витрат.
Можливості	Загрози
<ul style="list-style-type: none"> - впровадження на підприємствах АПК інноваційних технологій з переробки сільськогосподарської продукції; - створення коопераційних зв'язків та інформаційно-маркетингових комунікацій між підприємствами, ЗВО, індивідуальними підприємцями, органами державного управління, громадськими формуваннями; - розширення інтелектуальних і фінансових можливостей; - ефективне використання, збереження і розвиток кадрового потенціалу аграрної науки; - проведення наукового обґрунтування технологій ведення ресурсозберігаючого рослинництва і тваринництва, відповідної системи машин; - зведення до мінімуму трансакційних витрат за рахунок виключення посередників з логістичного ланцюга в процесі просування продукції до споживача. 	<ul style="list-style-type: none"> - підвищення специфічних ризиків аграрної сфери (вплив несприятливих погодних умов, перевиробництво окремих видів продукції і пов'язане з ним зниження цін тощо), скорочення робочих місць у разі поглиблення спеціалізації на виробництві зернових і технічних культур; - поява нових конкурентів (у тому числі іноземних) і втрата ринкових позицій; - зростання енерговитратності виробництва в умовах збереження високих цін на енергоносії; - деструктивні демографічні процеси, особливо в сільській місцевості, і пов'язаний з ними ризик відтоку робочої сили, особливо молодих фахівців, які закінчили заклади вищої освіти; - відтік висококваліфікованих працівників та науковців в інші регіони України та до зарубіжних країн; - відсутність практичного досвіду створення інноваційно-інтегрованих структур; - згортання дослідницьких проектів, що мають значення для інноваційного розвитку сфери АПК.

Джерело: складено авторами

За умов подолання зазначених перешкод формування і реалізація ініціатив щодо створення інноваційно-інтегрованих структур сприятиме прискоренню в регіоні економічних процесів, заснованих на інноваціях; підтримці розвитку пріоритетних галузей економіки; збільшенню обсягу іноземних інвестицій і технологічного трансферу; покращенню вільного обміну інформацією та знаннями, а також зміцненню кадрового потенціалу; появі нових видів діяльності та доступу на нові ринки збуту; підвищенню конкурентоспроможності не лише учасників інноваційно-інтегрованих структур, але й конкурентоспроможності регіону загалом.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Формування інноваційно-інтегрованих структур в регіоні дозволить створити умови для ефективного інноваційного розвитку. Учасники таких об'єднань зможуть підвищити свою ефективність і знизити витрати в поточній діяльності і освоєнні ринків, підвищити гнучкість та інноваційний потенціал при створенні нових продуктів, технологій.

Інноваційно-інтегровані структури зможуть забезпечити стійкість і надійність функціонування соціально-економічної системи регіону, сприятимуть підвищенню його конкурентоспроможності в умовах зміни внутрішнього і зовнішнього середовища. Саме інноваційно-інтегровані структури здатні не тільки забезпечити розширене відтворення і наповнити внутрішній ринок якісною продукцією, але і підвищити її конкурентоспроможність, яка відповідатиме рівню вимог світового ринку.

Таким чином, економічний розвиток регіону залежить від співпраці інноваційно-інтегрованих структур на території області. Проте, створення інноваційно-інтегрованих структур у регіональній економіці неможливе за відсутності безперервного впровадження первинних інновацій в промисловості та вторинних організаційних – у сільському господарстві. З огляду на тенденції розвитку областей України, можна відмітити, що усе більше значення отримують й інші вторинні інновації (економічні, юридичні, соціальні) як для промисловості, так і для сільського господарства. Вирішальну роль у процесі створення і розвитку інноваційно-інтегрованих структур буде відігравати інноваційна політика регіону. Перспективами подальших досліджень є вивчення успішного зарубіжного досвіду формування регіональної інноваційної політики щодо створення і розвитку інноваційно-інтегрованих структур.

Список літератури

1. Войнаренко М.П. Кластерні моделі об'єднання підприємницьких структур у туристичній галузі та сфері розваг [Текст] / М.П. Войнаренко // Вісник ДІТБ. – 2007. – №11. – С. 13-19.
2. Геєць В.М. Інноваційні перспективи України [Текст] / В.М. Геєць, В.П. Семиноженко. – Харків : Константа, 2006. – 272 с.
3. Глушаниця Р.В. Кластерний принцип формування міжнародних стратегічних альянсів [Текст] / Р.В. Глушаниця // Формування ринкових відносин в Україні. – 2010. – № 3. – С. 38-43.
4. Жаліло Я.А. Проблеми та пріоритети формування інноваційної моделі розвитку економіки України [Текст] / Я.А. Жаліло, С.І. Архієреєв, Я.Б. Базилюк, Я.В. Белінська, З.С. Варналій – К. : Національний ін-т стратегічних досліджень; Державне агентство України з інвестицій та інновацій, 2006. – 119 с.
5. Игнатъев С. Кому нужны кластеры в Украине [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://biz.nv.ua/experts/ignatyev_s/komu-nuzhny-klastery-v-ukraine-1275343.html
6. Кафедра кібербезпеки та програмного забезпечення ЦНТУ приєдналася до Кластеру “ІТ-Альянс 4.0”. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://it-kntu.kr.ua/2017/05/04/memorandum-z-it-alyans-4-0>
7. Кластеризация: як виробники об'єднуються заради доданої вартості [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://agro-online.com.ua/ru/public/blog/30746/details/>
8. Левченко О.М. Методичні підходи до оцінювання інноваційного потенціалу регіонів в контексті формування інноваційно-інтегрованих структур [Текст] / О.М. Левченко, О.В. Ткачук. – Наукові праці Центральноукраїнського національного технічного університету: Економічні науки. – Кропивницький: ЦНТУ, 2017. – Вип. 31. – С. 28–38.
9. Мазур О.А. Технологічні парки. Світовий та український досвід [Текст] / О.А. Мазур, В.С. Шовкалюк. – К. : Прок-бізнес, 2009. – 70 с.
10. Мельничук В. Кластери в економіці України [Електронний ресурс] / В. Мельничук – Режим доступу : <http://www.geograf.com.ua/blogs/entry/klasteri-v-ekonomitsi-ukrajini>
11. Обсерваторія кластеру: інформаційний ресурс з аналізу кластерів та кластерної політики країн Європи

- [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.clusterobservatory.eu>
12. Офіційний сайт Державної служби статистики України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
 13. Портер М. Конкуренція [Текст] / М. Портер; [Пер. с англ.]. – М. : Издательский дом «Вильямс», 2005. – 608 с.
 14. Посібник з кластерного розвитку: Послуги з підтримки МСП в пріоритетних регіонах. EuropeAid/121495/C/SV/UA. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://economy-mk.gov.ua/download/books/ClusterHandbookUkr.pdf>
 15. Соколенко С.І. Проблеми і перспективи посилення конкурентоздатності економіки України на основі кластерів [Текст] / С.І. Соколенко // Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. Кластери та конкурентоспроможність прикордонних регіонів : зб. наук. праць / НАН України / відп. ред. Є.І. Бойко. – Львів: Вид-во ІРД, – 2008. – Вип. 3 (71). – С. 18–30.
 16. Сторожук О.В. Передумови формування інноваційного кластера в регіоні [Текст] / О.В. Сторожук, О.В. Заярнюк // Наукові праці Центральноукраїнського національного технічного університету: Економічні науки. – Кропивницький: ЦНТУ, 2017. – Вип. 32. – С. 69-78.
 17. Українські кластери // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ucluster.org/>
 18. Хім'як О. Українську економіку врятують кластери [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zaxid.net/ukrayinsku_ekonomiku_vryatuyut_klasteri_n1419309
 19. Enright M. J. Survey on the Characterization of Regional Clusters: Initial Results. Working Paper // Institute of Economic Policy and Business Strategy: Competitiveness Program University of Hong Kong. 2000. 21 p.
 20. Levchenko O. The Impact of Cluster Development on the Countries' National Competitiveness [Text] / O. Levchenko, O. Tkachuk, I. Tsarenko // Science and Education a New Dimension (Index Copernicus), pp. 90-93
 21. Storozhuk O.V. Staffing for the Innovative-Integrated Structures [Text] / O.V. Storozhuk, O.V. Zaiarniuk // Business Inform. – 2017. – №9. – P. 80-86.

References

1. Voinarenko, M. P. (2007). Klasterni modeli obiednannia pidpriemnytskykh struktur u turystychnii haluzi ta sferi rozvah [Cluster models for combining entrepreneurial structures in the tourism industry and entertainment]. *Visnyk DITB – Bulletin of DITB*, 11, 13-19 [in Ukrainian].
2. Heiets, V.M., & Semynozhenko, V.P. (2006). *Innovatsiini perspektyvy Ukrainy [Innovative prospects of Ukraine]*. Kharkiv: Konstanta [in Ukrainian].
3. Hlushanytsia, R.V. (2010). Klasternyi pryntsyyp formuvannia mizhnarodnykh stratehichnykh aliانسiv [Cluster principle of formation of international strategic alliances]. *Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini – Formation of market relations in Ukraine*, 3, 38-43 [in Ukrainian].
4. Ignatev, S. Komu nuzhny klasteri v Ukraine [Who needs clusters in Ukraine]. (n.d.). *biz.nv.ua*. Retrieved from https://biz.nv.ua/experts/ignatyev_s/komu-nuzhny-klasteri-v-ukraine-1275343.html.
5. Klasterizatsiia: yak vyrobnyky obiednuitsia zarady dodanoi vartosti [Clustering: how manufacturers are united for value added]. (n.d.). *agro-online.com.ua*. Retrieved from <https://agro-online.com.ua/ru/public/blog/30746/details/> [in Ukrainian].
6. Levchenko, O.M., & Tkachuk, O.V. (2017). Metodychni pidkhody do otsiniuvannia innovatsiinoho potentsialu rehioniv v konteksti formuvannia innovatsiino-intehrovanykh struktur [Methodical approaches to the assessment of innovation potential of regions in the context of the formation of innovation-integrated structures]. *Naukovi pratsi Tsentralnoukrainskoho natsionalnogo tekhnichnogo universytetu: Ekonomichni nauky – Scientific papers of the Central Ukrainian National Technical University: Economic Sciences*, 31, 28-38 [in Ukrainian].
7. Mazur, O.A., & Shovkaliuk, V.S. (2009). *Tekhnolohichni parky. Svitovyi ta ukraïnskyi dosvid [Technological parks. World and Ukrainian experience]*. Kyiv: Prok-byznes [in Ukrainian].
8. Melnychuk, V. Klasteri v ekonomitsi Ukrainy [Clusters in the economy of Ukraine]. (n.d.). *www.geograf.com.ua*. Retrieved from <http://www.geograf.com.ua/blogs/entry/klasteri-v-ekonomitsi-ukrajini> [in Ukrainian].
9. Observatoriia klasteru: informatsiinyi resurs z analizu klasteriv ta klasternoï polityky krain Yevropy [Observatory of the cluster: an information resource on cluster analysis and cluster policy of European countries]. *clusterobservatory.eu*. Retrieved from <http://www.clusterobservatory.eu> [in Ukrainian].
10. Ofitsiinyi sait Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy [Official site of the State Statistics Service of Ukraine]. *www.ukrstat*. Retrieved from <http://www.ukrstat.gov.ua> [in Ukrainian].
11. Porter, M. (2005). *Konkurentsia [Competition]*. Moskva: Yzdatelskyi dom «Vyliams» [in Russian].
12. Posibnyk z klasternoho rozvytku: Posluchy z pidtrymky MSP v priorytetnykh rehionakh [Cluster Development Guide: SME Support Services in Priority Regions]. (n.d.). *economy-mk.gov.ua*. Retrieved from <http://economy-mk.gov.ua/download/books/ClusterHandbookUkr.pdf>
13. Zhalilo, Ya.A., Arkhiereiev, S.I., Bazyluk, Ya.B., Belinska, Ya.V., & Varnalii, Z.S. (2006). *Problemy ta priorytety formuvannia innovatsiinoï modeli rozvytku ekonomiky Ukrainy [Problems and priorities of formation of innovative model of economic development of Ukraine]*. Kyiv: Natsionalnyi in-t stratehichnykh doslidzhen; Derzhavne ahentstvo Ukrainy z investytsii ta innovatsii [in Ukrainian].

14. Sokolenko, S.I. (2008). Problemy i perspektyvy posylennia konkurentozdatnosti ekonomiky Ukrainy na osnovi klasteriv [Problems and prospects of strengthening the competitiveness of the Ukrainian economy on the basis of clusters]. *Sotsialno-ekonomichni problemy suchasnoho periodu Ukrainy. Klasteri ta konkurentospromozhnist prykordonnykh rehioniv – Socio-economic problems of the modern period of Ukraine. Clusters and Competitiveness of the Border Regions*, 3, 18–30 [in Ukrainian].
15. Storozhuk, O.V., & Zaiarniuk, O.V. (2017). Peredumovy formuvannia innovatsiinoho klastera v rehioni [Prerequisites for the formation of an innovation cluster in the region]. *Naukovi pratsi Tsentralnoukrajinskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu: Ekonomichni nauky – Scientific works of the Central Ukrainian National Technical University: Economic Sciences*, 32, 69-78 [in Ukrainian].
16. Ukrainski klasteri [Ukrainian clusters]. *ucluster.org*. Retrieved from <http://ucluster.org/> [in Ukrainian].
17. Khimiak, O. Ukrainsku ekonomiku vriatuiut klasteri [Ukrainian economy will save clusters], (n.d.). *zaxid.net*. Retrieved from https://zaxid.net/ukrayinsku_ekonomiku_vryatuyut_klasteri_n1419309 [in Ukrainian].
18. Enright, M. J. (2000). *Survey on the Characterization of Regional Clusters: Initial Results. Working Paper*. Institute of Economic Policy and Business Strategy: Competitiveness Program University of Hong Kong [in English].
19. Levchenko, O., Tkachuk, O., & Tsarenko, I. (2017) The Impact of Cluster Development on the Countries' National Competitiveness. *Science and Education a New Dimension (Index Copernicus)* [in English].
20. Storozhuk, O.V., & Zaiarniuk, O.V. (2017). Staffing for the Innovative-Integrated Structures. *Business Inform*, 9, 80-86 [in English].
21. Kafedra kiberbezpeky ta prohramnoho zabezpechennia TsNTU pryednalasia do Klasteru "IT-Alians 4.0" [Department of Cybersecurity and Software TsNTU joined the IT-Alliance 4.0 cluster]. *it-kntu.kr.ua*. Retrieved from <http://it-kntu.kr.ua/2017/05/04/memorandum-z-it-alyans-4-0> [in Ukrainian].

Oksana Storozhuk, Associate Professor, PhD in Economics (Candidate of Economic Sciences)

Oleksii Zaiarniuk, Associate Professor, PhD in Economics (Candidate of Economic Sciences)

Central Ukrainian National Technical University, Kropyvnytskyi, Ukraine

The Prospects of Formation of Innovation Clusters in the Region

The paper presents the results of research of regions companies' integration preconditions in the regional agro-industrial cluster. It is shown that regional cluster act as a key tool for the development of regional economies. SWOT-analysis was carried out and revealed the strengths, weaknesses, opportunities and threats to create regional agro-industrial cluster. Results of the SWOT-analysis have allowed defining strategic directions of clusterization of the rural area providing progress of territory through cooperation, integration on the basis of the scientifically-methodical approach. There are some weaknesses of creation of innovation-integrated structures. First of all are deficit of financial resources and high cost of credits. Other weakness is lack of cooperative ties between enterprises, higher education, public organizations. Participants of a regional agro-industrial cluster are justified.

Prerequisites necessary to ensure the sustainable functioning of innovative integrated structures of the agro-industrial complex of Kirovograd region were discovered and investigated: innovative development of the agro-industrial sector, modernization of fixed capital, introduction of energy-saving equipment and technology, activation of intellectual resources, optimal combinations of market mechanisms and state regulation of the economy.

The proposed method involves the use of available data for analysis, and takes into account the most important factors of the preconditions of clusterization. Therefore, it is universal for using. The practical application of this technique will allow a reasonable preliminary selection of regions in which the most favorable prerequisites for the formation of clusters are available.

The regional innovation policy will play a main role in the process of creation and development of cluster. Prospects for further research will consist in the study of successful foreign experience in the formation of regional innovation policy for the creation and development of cluster.

agro-industrial cluster, region, SWOT-analysis

Одержано (Received) 25.09.2018

Прорецензовано (Reviewed) 20.10.2018

Прийнято до друку (Approved) 20.12.2018